

- фактори стресу темпу та швидкості під час відтворення шедевр чи уривку;
- стресори, що викликають психічне або фізичне виснаження, або обидва [4].

Підтвердженням цього положення є теорія і методика професійної вокальної підготовки. Зокрема, доведено, що поява будь-якого з них, незалежно від різноманітних стресорів, призводить до виникнення страху, який паралізує співочу функцію (І.°Колодуб).

Узагальнюючи наведену інформацію про залежність вокально-виконавської надійності майбутніх співаків від впливу інформаційного та емоційного стресу, маємо наступне:

- на сьогодні поняття «інформаційний» та «емоційний» стрес не розглядаються окремо в дослідженнях наукової освіти вокалістів, але все ж існують певні припущення щодо їх впливу на здоров'я виконавців на сцені;
- поза інтересом фахівців музичної дидактики залишилася проблема доведення інтенсивності інформаційно-емоційного напруження до оптимальної інтенсивності, за якої вокально-виконавська надійність співака досягає максимуму.

Вважаємо за доцільне приділити особливу увагу вивченню цього питання в практичній діяльності студентів музичних ЗВО, оскільки отримані результати можуть збагатити новим змістом теорію та методику формування їх вокально-виконавської надійності.

Список використаних джерел

1. Василенко°Л.°М. Проблема свідомого та позасвідомого у теорії та практиці вокального виконавства. *Педагогічні науки*. 2011. Вип. 94. С. 31–40.
2. Карпенко°Н.°А. Психологія творчості : навчальний посібник. Львів, 2016. 156 с.
3. Лабінцева°Л.°П. Концертний виступ як особливий вид музично-виконавської діяльності. *Вісник ХДАДМ*. 2010. № 1. С. 215–216.
4. Черножук°Ю.°Г. Психологія творчості. Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ. Одеса : Державний заклад ПНПУ ім.°К.°Д.°Ушинського. 2010. 182 с.
5. Юник°Д.°Г. Збудливість як засіб регуляції емоційної стійкості музикантів-інструменталістів // *Теоретичні та практичні питання культурології*: Зб. наук. статей. Випуск 3. Запоріжжя: ЗДУ, 2000. С. 194-202.

Чепець Алла,
концертмейстерка Полтавського
фахового коледжу мистецтв
імені М.°В.°Лисенка (м.°Полтава)

ОСОБЛИВОСТІ ХУДОЖНЬОГО СПРИЙМАННЯ СТИЛІСТИЧНОЇ ВИРАЗНОСТІ ФОРТЕПІАННОГО ЦИКЛУ «ДИТЯЧІ РОЗВАГИ» КОСТЯНТИНА КРЕПАКА

Анотація. У даній статті представлений аналіз сучасного дитячого фортепіанного циклу, де висвітлюється питання стилістики музичного письма композитора. Разом із цим, проведена спроба розкрити художній зміст та драматичний

розвиток мініатюр циклу, а також зрозуміти авторську ідею художньо-образного уявлення музичної картини.

Ключові слова: фортепіанний цикл, стилістика, програмність, художні образи, дитячі п'єси.

Доктор філософських наук, професор М. Мамардашвілі зазначив, що мистецтво – це неусвідомлена сповідь людства. Часто, коли людина ще не може в логічних поняттях сформулювати зародження нового світовідчуття, побудувати нову модель світу і визначити своє місце в ньому, мистецтво тільки йому властивими засобами розкриває багатство взаємовідносин людини і світу. Звертаючись до сучасного мистецтва, людина досягає, часто сама цього не помічаючи, суть світу, легко адаптується в складних, постійно змінних умовах. На відміну від традиційного, сучасне мистецтво завжди прагне розкрити світорозуміння, самопізнання людини. [1, с. 11].

Проблема людини і світу згадується у цій статті не просто. Адже у дитячих, на перший погляд, п'єсах з циклу «Дитячі розваги» Костянтина Крепака за нескладними формами та нехитрими назвами можна вглядіти психологічну лінію з притаманними їй переживаннями та, подекуди, з глибокими філософськими роздумами. Музика циклу підкреслює особистісне ставлення композитора до «нової стилістичної хвилі», в якій відверто загострюється музична лексика, психологія та експресивність. Різноманітність мистецьких пошуків протягом всього циклу віддзеркалює класичні традиції та постмодерністські течії сучасної української музики. Це відкриває перспективу творчого пошуку для виконавця та складає актуальність даної роботи.

У музиці для юних піаністів часто трапляються близькі дитячому світосприйняттю образи казок та легенд. Образність таких творів потребує яскравої музичної мови, її тембрової різноманітності. У творах сучасних авторів звукова палітра надзвичайно багата й оригінальна [2, с.°26].

Звернемося до фортепіанного циклу «Дитячі розваги» Костянтина Крепака, який містить дванадцять самостійних програмних музичних творів, об'єднаних єдиним художнім змістом та музично-драматичним розвитком, що говорить про наявність циклічності – сюїти. Відомо, що сюїта – це циклічна музична форма, складена з кількох контрастних частин[3]. Аналіз циклу дає підстави говорити про зіставлення жартівливого та піднесеного (№10 «Казковий світ»), пристрасного та грайливого (№№3, 5, 7), споглядального та активного (№№1, 11), тобто застосування принципу єдності різноманіття.

Музичний цикл «Дитячі розваги» – це невеликий епізод із життя маленького хлопчика, який бавиться своїми іграми, дитячими примхами, де проявляє свій «дорослий» характер, наповнений філософськими роздумами над власними вчинками, хоча, здебільшого, все це дитяча безпосередність.

Тож коротко розглянемо кожен п'єсу циклу.

№1. «Кумедна хода» – невеличкий твір динамічної та ритмічної побудови, де з перших тактів у музиці прослуховуються інтонації жарту та іронії, вимальовуючи поведінку головного героя – «маленького господаря» своєї оселі. Цій п'єсі притаманні мажорне забарвлення, яскрава мелодика, колоритна гармонія та легкість фактурного викладення.

№2. «Маленький шибеник» – контрастне поєднання музичних образів, притаманних дитячим рисам та характеру нашого героя. Швидкий темп в музиці,

синкопований ритм, акцентування, паузи передають стан дитячої експресії та невгамовності. В середньому розділі твору наступає невеличкий спад гральної активності, звучать інтонації роздуму, але це ненадовго.

№3. «Робокоп» – статичність та налагодженість рухів, чотиридольний розмір в помірному темпі з застосуванням «важкого» монотонного гармонічного пласти розкриває образ незграбного механічного «Робокопа». Поступовий розвиток драматургії неначе «оживляє» «робокопа», мелодика набуває сентиментальності та співучого характеру. Та після цього головний мотив твору доводить розвиток до логічного завершення.

№4. «Бульбашки» – це жанрова замальовка гри з мильними бульбашками, які періодично то надуваються, то літають, то лопаються. Твір написаний у складному шестидольному розмірі та зі складними метро-ритмічними угрупованнями, що дещо ускладнює його виконання, але чітко підкреслює творчий задум композиторського рішення.

№5. «Грайлива кицька» – музична картинка розважальних дій, що яскраво передає образ маленького кошеняти за рахунок рухливого розвитку мелодії та швидкого темпу. Гострота, акцентування та контрастність епізодів створює різноманітність сприйняття художнього уявлення котячої гри з мишкою.

№6. «Чарівний сон» – розгортає картину фантастичного, казкового бачення світу. Завдяки прозорості звучання, чіткому ладо-тональному розвитку музика набуває відтінку теплоти, спокою, безтурботності та впевненості. Постійна зміна метро-ритмічного малюнку та подальший розвиток тематизму тільки підкреслює насиченість дитячої уяви.

№7. «Неслухняsik» – прудкість та швидкість створюють картину дитячого хаосу та шабашу. Акценти, форшлаги, яскрава динаміка, швидка метро-ритміка – ознаки художньо-образного уявлення цього музичного персонажу. Драматургія твору вимальовує картину дитячого сарказму та іронії.

№8. «Примарна конячка» – мініатюра по формі має казково-фантастичне відображення художньо – образного сприймання світу фантазій та вигадок. Простий тридольний метро-ритм монотонно розгойдує і тим самим розвиває музичну тканину. Складність виконання полягає в художньому уявленні неіснуючої «примарної конячки» з її плавною ходою. Зміст твору – примарно-ефемерне, ілюзорне уявлення неіснуючої в реальності істоти.

№9. «Ту-ту!» – сама назва твору підказує, що наступною розвагою стане гра з дитячою залізницею. З перших «сигнальних» акордів чуємо імітацію руху потягу. Відчуття руху та внутрішньої пульсації на протяжі всієї п'єси, постійний динамічний розвиток та фактурні збагачення у фортепіано дають змогу виконавцям передати образне уявлення швидкого, несучого, величного, хоча й іграшкового, потягу.

№10. «Казкова мить» – вишуканий тематизм, колорит ладового та гармонічного забарвлення дійсно перекидають виконавців у світ казок з його непередбачуваними, фантастичними персонажами. Дитяча увага до казкового, чарівного сприяє розумінню найкращих людських почуттів: спокою, вдячності, ніжності, любові, радості, що притаманні кожній людині.

№11. «Зіпсований настрій» – це контраст психологічних станів – гніву й доброти. П'єса складається з двох різних за змістом і розвитком музичних епізодів і репризи. Творчою ідеєю тут було якомога точніше передати цілком природний для дітей стан капризу. Для

реалізації цього задуму були використані: швидка метро-ритміка, дрібні тривалості нот, потужні акцентування, яскрава динаміка та фактурне різноманіття.

№12. «Свято іграшок» –заключна мініатюра, що передає радість та бурхливий сплеск емоцій. Автор розгортає музичну драматургію твору у вальсовому русі, але навмисно іноді порушує цю вальсовість. Акцентування часток такту, посилена динаміка, тональні зміни і навіть каденція доводять музику циклу до фінального завершення.

Висновки. Отже, аналізуючи фортепіанний цикл Костянтина Крепака «Дитячі розваги», можна виділити основні стилістичні лінії, пов'язані як з класицистською, романтичною, так і з модерністською традиціями, поєднаними у синтез. Класицистська традиція визначає логіку організації цілого, що проявляється в опорі на логіку сюїти (контрастність мініатюр), синтаксичної чіткості структури, лаконічності побудови та фактурної ясності. Романтична традиція прослідковується на різних рівнях організації цілого – художньо-образному (емоційному, особливості драматургії), фактурному, тематичному.

Дану збірку можна використати у навчання учнів гри на фортепіано.

Список використаних джерел

1. Меднікова°Г.°С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття: Навч. посіб. К.: Знання, КОО, 2002. 214 с.
2. Шукрайл°В.°Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста: Навчальний посібник. Х.: Факт, 2004. 160°с.
3. Інтернет ресурс: Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/>

Чухно Ірина,
викладачка першої категорії
Полтавського фахового коледжу
мистецтв імені М.°В.°Лисенка
(м.°Полтава)

РАЦІОНАЛЬНИЙ МЕТОД ОВОЛОДІННЯ АПЛКАТУРОЮ ГАМ

***Анотація.** У статті наголошується важливість формування технічних навичок студентів різних спеціальностей у класі загального фортепіано. Підкреслюється доцільність, правильність застосування аплікатурних формул, які залежать від принципу послідовності вивчення гам. На основі педагогічного досвіду автора статті пропонуються аплікатурні формули для вивчення гам у навчальному процесі студентів фахового мистецького коледжа різного рівня музичної підготовки.*

Ключові слова: аплікатура, мажорні та мінорні гами, правила перекладання і підкладання пальця, аплікатурні формули.

Важливим аспектом професіоналізму музиканта-виконавця є його технічна підготовленість. Це та магія, яка дає можливість втілити те, що відтворює уява. Слово «техніка» говорить про майстерність, з якою твориться витвір мистецтва. Досконалість потребує безмежної праці. Ф.°Ліст, Ф.°Шопен та багато інших виконавців у роки розквіту свого піаністичного таланту не переставали працювати над виконавчою технікою, яка може